

Toelichtend memo ontwerp-Omgevingsvisie

Na het vaststellen van de Beleidskoers fysieke leefomgeving in de raad van 22 juni jl. is er gewerkt aan de vertaling naar een ontwerp-Omgevingsvisie. In dit memo wordt een toelichting gegeven op de inhoud van de ontwerp-Omgevingsvisie en wordt aangegeven op welke manier de raad kan sturen op de inhoud van dit document (kopje “Welke keuzes kan de raad maken?”). Daarnaast wordt aangegeven welke stappen nog worden gezet om te komen tot een vastgestelde Omgevingsvisie 1.0

Thematische en gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie heeft na vaststelling twee belangrijke functies:

1. De visie geeft het beleid op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving en bindt de gemeente bij de uitwerking van haar beleid (in programma's). Dit onderdeel krijgt vooral vorm in de visie op hoofdlijnen (hoofdstuk 4) en in de thematische uitwerking van de visie (hoofdstuk 5).
2. Daarnaast vormt de visie een richtinggevend kader bij concrete ontwikkelingen. Het zal daarbij vooral gaan om ontwikkelingen die niet passen binnen de kaders van een geldend bestemmingsplan (of straks het Omgevingsplan). Dit onderdeel krijgt vooral vorm in de gebiedsgerichte uitwerking van de visie (hoofdstuk 6).

Ad.1 Thematische uitwerking (Hoofdstuk 5)

In de Beleidskoers fysieke leefomgeving heeft de gemeenteraad de thematische uitgangspunten al vastgelegd. De thematische keuzes zijn in de Beleidskoers fysieke leefomgeving gebundeld in vier strategische kernopgaven waar Heerenveen tot en met 2030 mee aan de slag gaat:

1. Werken aan Heerenveen als (boven)regionaal centrum voor (top)sport, werk en voorzieningen;
2. Bouwen aan toekomstbestendige woningen;
3. Zorgen voor gezonde, klimaatbestendige en leefbare wijken en dorpen;
4. Versterken van de kwaliteit en veerkracht van het landelijk gebied.

Ten behoeve van de ontwerp-Omgevingsvisie zijn bij deze vier kernopgaven kaartbeelden gemaakt. Deze thematische kaarten vormen straks samen met de gebiedenkaart de digitale toegang tot de Omgevingsvisie. Door te klikken op deze themakaarten kom je straks uit bij de relevante thematische teksten in hoofdstuk 5.

In de aanloop naar de ontwerp-Omgevingsvisie zijn in dit hoofdstuk nog tekstuele aanpassingen en aanvullingen en aanpassingen gedaan op punten waar:

- a. In de tussentijd nieuw beleid is vastgesteld (o.a. lichtbeleid, uitvoeringsplan klimaatadaptatie/biodiversiteit),
- b. Wordt geanticipeerd op nieuw beleid (een nieuw waterplan, recreatie & toerisme, actualisatie van de woonvisie)
- c. De inzichten iets zijn gewijzigd (bijvoorbeeld de woningmarkt irt Lelylijn/corona, recreatie en toerisme)

- d. Een andere indeling van de tekst leidt tot een betere koppeling met de themakaarten (o.a. paragraaf 5.3.4 mbt woningbouw)

Ad.2 Gebiedsgerichte uitwerking (hoofdstuk 6)

De inhoudelijke slag die we nu maken ten opzichte van de Beleidskoers fysieke leefomgeving is dat de kernkwaliteiten, opgaven en ambities zijn vertaald naar verschillende gebieden. Het doel daarvan is dat de visie beter richting geeft aan concrete initiatieven. Op die manier kunnen medewerkers in het gemeentehuis straks beter met de Omgevingsvisie werken (stedenbouwers, vergunningverleners, collega's van Ibor en MO). Daarnaast wordt de visie makkelijker (digitaal) raadpleegbaar (Zie ook het kopje "digitale visie"). Op die manier kan iedereen in de visie straks nagaan welk uitgangspunten en ambities er voor zijn of woonomgeving van toepassing zijn.

In de teksten geven we richting aan initiatieven in de gebieden. Dat kunnen plannen van inwoners en bedrijven zijn, maar ook projecten van de gemeente zelf. In de teksten zoeken we een balans tussen het waarborgen van bestaande kwaliteiten en voldoende ruimte bieden voor initiatieven, zodat we straks volgens de "ja,mits"-benadering kunnen werken. Dit doen we door de bestaande kwaliteit van de gebieden te benoemen (kernkwaliteiten) en te beschrijven welke ambities en uitgangspunten we voor de toekomstige situatie hanteren. In het Omgevingsplan kunnen daar (waar nodig) concrete regels aan worden verbonden. Zo vormt de visie ook een stevige basis voor het Omgevingsplan.

In overleg met team stedenbouw en andere collega's is een gebiedenkaart uitwerkt (zie hoofdstuk 6 van de ontwerp-Omgevingsvisie). We maken een onderscheid tussen en aantal gebiedstypen, met daaraan ondergeschikt een x-aantal deelgebieden. In de visie zijn een aantal uitgangspunten opgenomen die gelden voor deze gebiedstypen. Waar nodig is dit aangevuld met specifieke uitgangspunten per deelgebied. In de onderstaande kaart en tabel zijn deze gebiedstypen weergegeven.

De indeling van de gebieden is gebaseerd op:

- ruimtelijke kenmerken / identiteit (o.a. de betekenis voor de identiteit van de gemeente of de betekenis als cultureel erfgoed);
- de aanwezigheid van een bepaalde (mix) aan functies;
- dynamiek en ontwikkelingen / verschil in opgave;
- beleidsuitgangspunten.

Gebiedstypen	(voorbeelden van) Deelgebieden
<u>Centrumgebieden</u>	<ul style="list-style-type: none"> • centrumgebieden van Heerenveen, Akkrum, Jubbega en Aldeboarn
<u>Gemengde gebieden (met bovenlokale betekenis)</u>	<p>Gebieden met (boven)regionale voorzieningen, waar veel publiek van buiten de gemeente naartoe komt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sportgebieden Sportstad en Thialf • Het Stationsgebied van Heerenveen • ziekenhuis Tjongerschans
<u>Groene gebieden (met bovenlokale betekenis)</u>	<p>Groene gebieden met bijzondere kwaliteiten, waar ook veel bezoekers van buiten de gemeente naartoe komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • landgoederenlandschap Het Oranjewoud, • recreatiegebied de Heide • Museum en landschapspark Belvédère
<u>Historische linten</u>	<p>Lintbebouwing, in belangrijke mate bepalend voor de identiteit van de gemeente</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lintstructuren langs onder andere de Schoterlandse weg, Schoterlandse Compagnonsvaart en de Aengwirderweg • Dorpsentrees van Akkrum en Aldeboarn • Lintstructuren in de kern Heerenveen •
<u>Hoofdsassen en infrastructuur</u>	<p>Lange lijnen met een belangrijke verkeerskundige en stedenbouwkundige functie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebiedsontsluitingswegen in Heerenveen (hoofdsassen) • infrastructuur zoals de snelwegen en de spoorlijn
<u>Woongebieden;</u>	<p>Gebieden waar wonen de hoofdfunctie is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • woonwijken in de kern Heerenveen, Akkrum en Aldeboarn • daar waar de lintbebouwing is uitgebreid met grotere woonbuurten (Jubbega, de Knipe, Nieuwehorne, Mildam)
<u>Bedrijventerreinen</u>	<p>Grotere terrein die a[art zijn ingericht voor bedrijvigheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IBF, Businesspark Fryslân, Haskerveen, Spikerboor
<u>Buitengebied</u>	<ul style="list-style-type: none"> • diverse landschapstypen in de gemeente (veenweidegebied, veenpolder, hoogveenontginning, woudontginning, beekdalen, etc)

Digitale visie

Na vaststelling gaat de Omgevingsvisie functioneren als een website waarbij je via een kaart beleidsinformatie krijgt over verschillende gebieden en thema's. Ook is het straks via linkjes mogelijk om van thema's naar gebieden te navigeren en andersom (denk aan Wikipedia). Deze opzet maakt de visie toegankelijker voor inwoners en bedrijven. Ook voor medewerkers die werken met de verlening van vergunningen is deze opzet overzichtelijk en praktisch.

Digitaal gezien werkt het dan straks zo:

- Je klikt straks op een digitale kaart (zie www.ruimtelijkeplannen.nl)
- Je krijgt dan de beleidsteksten die op dat gebied van toepassing zijn. Teksten worden opgehaald uit het thematische deel van de Omgevingsvisie (kan gelden voor de hele gemeente of delen van de gemeente) en het gebiedsgerichte deel (geldt alleen voor dat specifieke gebied).

Uitvoeringshoofdstuk (hoofdstuk 7)

Ook nieuw ten opzichte van de Beleidskoers fysieke leefomgeving is het uitvoeringshoofdstuk. Hierin komt te staan welke instrumenten we de komende jaren willen inzetten om onze doelen te bereiken en de wijze waarop we dit monitoren en evalueren. Ook wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de programma's die we de komende jaren willen gaan uitwerken.

Monitoring en evaluatie

Een nieuw onderdeel van de Omgevingswet vormt de verplichting om de visie te monitoren en evalueren. In de (ontwerp-)Omgevingsvisie nemen we hierover een aantal voorstellen op. Het is belangrijk dat monitoring en evaluatie goed aansluiten bij de informatiebehoefte van de raad. Daarom gaan we ook graag in gesprek over wat de raad nodig heeft om haar kaderstellende en controlerende taak uit te voeren. Het idee is nu om de raad één maal per jaar te informeren over de uitvoering van de Omgevingsvisie (via een jaarverslag) en de visie eens in de vier jaar grondiger te evalueren.

Welke keuzes kan de raad maken?

De gemeenteraad legt met het vaststellen van de Omgevingsvisie de kaders op hoofdlijnen vast voor de ontwikkeling, inrichting en het beheer van de fysiek leefomgeving. Tijdens de informatiesessie van 14 september jl. is gesproken over de rol van de gemeenteraad en de keuzes die zij kan maken tijdens dit stadium van planvorming.

Zoals gezegd is vooral de gebiedsgerichte uitwerking nieuw (ten opzichte van de Beleidskoers). Voor inwoners en bedrijven maakt het uit wat er in de gebiedsteksten staat. Voor hun kan dit het verschil betekenen tussen wel een omgevingsvergunning krijgen of niet een omgevingsvergunning krijgen. U kunt in de besluitvorming over de ontwerp-Omgevingsvisie daarom keuzes maken over de volgende onderwerpen:

- Indeling van de gebieden: samenvoegen of splitsen
- Kernkwaliteiten schrappen, aanpassen of toevoegen
- Ambities of uitgangspunten schrappen, aanpassen of toevoegen
- Voorkeuren op het gebied van monitoring / evaluatie meegeven

Dit kunt u doen op de volgende manier:

- Suggesties meegeven voor de vast te stellen versie (al dan niet met een motie)
- Eventueel teksten amenderen in de ontwerpversie

Proces: stappen van Omgevingsvisie 0.7 naar Omgevingsvisie 1.0

Behandeling ontwerp-Omgevingsvisie

Met de brief van 5 oktober 2020 is de raad geïnformeerd over de (aangepaste) planning voor de ontwerp-Omgevingsvisie. Er wordt toegewerkt naar een raadsbesluit op 25 januari 2021. De raad wordt gevraagd om de ontwerp-Omgevingsvisie vast te stellen en vrij te geven voor inspraak.

Voorgesteld wordt om - anders dan bij de Beleidskoers - de behandeling in één stap te laten plaatsvinden (één commissie + besluitvormende raad), omdat de raad later nog besluit over de vast te stellen Omgevingsvisie (juni 2021). Uiteraard kan de raad tijdens de behandeling in januari wel zaken meegeven voor de vast te stellen versie van de visie.

Betrokkenheid van inwoners en belanghebbenden

Na het vrijgeven van de ontwerp-Omgevingsvisie zijn in februari 2021 de inwoners en organisaties opnieuw in beeld. Door de Covid-19 wordt de dialoog met inwoners en organisaties op digitale wijze vormgegeven. Daar zijn al gelukkig al verschillende (succesvolle) voorbeelden van. De kernvraag die tijdens de dialoog centraal staat is de volgende: herkennen de inwoners en organisaties zich in de ambities en uitgangspunten en de concrete vertaling naar gebieden?

Om ons op specifieke doelgroepen te kunnen richten, worden waarschijnlijk meerdere bijeenkomsten georganiseerd. Bijvoorbeeld één voor inwoners en één voor betrokken organisaties, ketenpartners en overheden. Net als bij de Omgevingsdialogen in 2019 vinden we het waardevol als (een vertegenwoordiging van) de raad aanwezig is als toehoorder. De raad wordt hiervoor uitgenodigd zodra de data bekend zijn.

Het is van belang dat de participatie goed is afgestemd op het stadium van planvorming. We denken dat de bijeenkomsten vooral informeel van aard zijn. Inwoners kunnen dan via de website of een schriftelijke reactie hun mening geven. De bijeenkomst moet in ieder geval antwoord geven op de volgende vragen:

- Wat is een Omgevingsvisie?
- Wat is de eerdere inbreng geweest en wat is daarvan opgenomen in de visie?
- Wat er al is besloten en waar zit de ruimte voor aanpassingen?
- Welke mogelijkheden zijn er om te reageren en waar vind ik meer informatie?

Belangrijk aandachtspunt is dat de Omgevingsvisie te veelomvattend is om alle onderwerpen en deelgebieden aan de orde te laten komen. Aan de hand van een paar voorbeelden kan duidelijk worden gemaakt wat er in de visie staat en hoe de indeling in thema's en gebieden werkt.

Naast de digitale bijeenkomsten blijft er altijd een mogelijkheid om schriftelijk te reageren op de ontwerp-Omgevingsvisie. Mogelijkheden daartoe worden opgenomen op de projectwebsite www.mijnkijkopheerenveen.nl.

Afronding van de Omgevingsvisie 1.0

Met de inbreng uit de dialoogronde, wordt de Omgevingsvisie aangevuld en aangepast tot de vast te stellen visie (versie 1.0). Daarbij zullen we de inbreng van partijen steeds toetsen aan het eerder vastgestelde kader: de Beleidskoers fysieke leefomgeving. Naast het verwerken van de inbreng van inwoners en organisaties zullen besteden we bij de vast te stellen Omgevingsvisie aandacht aan de volgende onderwerpen:

- Verwerken van (nieuw) vastgesteld beleid
- Verdere afstemming met opgaven uit het sociaal domein (o.a. gezondheid)
- Afstemming met de Provinciale Omgevingsverordening (voor zover mogelijk)
- Verder uitwerken van de Methodiek en de streefbeelden voor Omgevingskwaliteit

- Uitkristalliseren van het overzicht met programma's

Naar verwachting wordt de Omgevingsvisie 1.0 in het tweede kwartaal van 2021 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Na vaststelling

Na de vaststelling zullen wordt met de gemeenteraad, inwoners en met organisatie verder invulling geven aan de uitvoering en evaluatie van de Omgevingsvisie. Onderdeel van de monitoringscyclus is een jaarverslag Fysieke Leefomgeving. Naast ondergeschikte (tussentijdse) aanpassingen zal dit over ca. 4 jaar leiden tot de Omgevingsvisie 2.0.

Het uitwerken van programma's (op basis van de Omgevingsvisie) is een bevoegdheid van het college. Ook hierover zal afstemming plaatsvinden met de raad. De werkwijze hiervoor moet nog verder worden ontwikkeld (zie ook paragraaf 7.2 van de Omgevingsvisie)